

## ТЕМА 9

# ПІДГОТОВКА ДО СЛУЖІННЯ ЛЮДЯМ



*Шнорр фон Карольсфельд Юлиус. Ісус омиває ноги учням. 1860*

### Ситуація морального змісту

*Познайомтеся з ситуацією морального змісту та поміркуйте.*

Мама попросила Тетянку посидіти з молодшим хворим братиком, поки вона сходить в аптеку купити ліки. Дівчинці хотілося пограти в гру в телефоні, тому вона засмутилася.

– Ну чому я завжди маю з ним сидіти? Зателефонуй бабусі – вона ж нічим не зайнята.

– Але ж їй далеко їхати до нас, та й важко.

– А мені теж нелегко, – огризалася донька.

Служіння ближнім – нелегка справа, бо вимагає жертвності, відмови від комфорту.

На картині ми бачимо Ісуса Христа, який покірно омиває ноги своїм учням. Він – Син Божий, за його велінням буря втихає, а Спаситель, як слуга, робить Свою справу і не соромиться цього.

Ось справжній приклад служіння ближньому.

1. Чи доводилось вам бувати в такій ситуації, як у Тетянки?
2. Чи легко виконувати бажання інших? Коли це робити легко? А коли важко?
3. Чого вчить нас Ісус Христос, омиваючи ноги своїм учням?

### Золотий вірш уроку:

**«Я серед вас як слуга» (Лк. 22:27).**

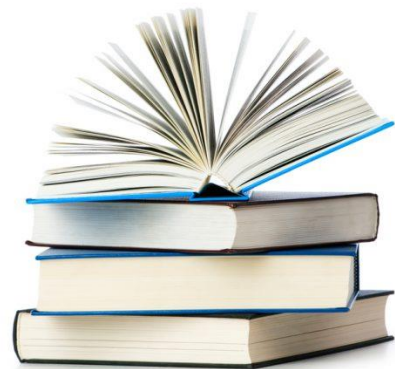
*Про що йдеться у золотому вірші уроку?  
Як пов'язаний він з темою уроку?*

**На уроці дізнаєтесь:**

1. Чому Спаситель хоче, щоб ми служили людям.
2. Про хрещення як важливий етап перед служінням людям.
3. Про духовну боротьбу як засіб самовдосконалення.

### Скарбничка мудрості Збагачуємо свій словничок

*Прочитайте ключові слова уроку.  
Чи знайомі вони вам?  
Як ви їх розумієте?  
Запам'ятайте значення цих слів.*



**Служіння** – це допомога людям, яким вона потрібна.

**Послух** – виконання чийх-небудь наказів, розпоряджень, побажань, підкорення чийсь волі; покірність.

**Хрещення** – це таїнство у християнських церквах, що символізує духовне народження в церкві.

**Піст** – утримання, добровільне самообмеження в їжі, розвагах, спілкуванні зі світом.

**Спокуса** – те, що викликає сильне бажання мати що-небудь, робити щось (принадне, вигідне, приємне і т. ін.), але заборонене Божими Заповідями.

**Духовна боротьба** – це боротьба зі злом, спрямована на досягнення святості в цьому світі та життя в стані блаженства з Богом.

**Самоосвіта** – процес, у якому особистість активно займається власним навчанням та розвитком без прямого керівництва вчителя.

**Самовиховання** – це засіб оволодіння власним досвідом, воно дозволяє найбільш повно використовувати свої можливості в навчанні, праці, у спілкуванні з іншими людьми.

**Світоглядні переконання** – це уявлення, знання, ідеї, що стали мотивами поведінки людини й визначають її ставлення до різних сфер дійсності.

**Самопожертва** – це жертвування собою, своїми інтересами заради блага інших.

**Гуманізм** – це філософська течія, яка ставить у пріоритет загальнолюдські цінності, права людини на щастя, свободу, особистий розвиток.

**Альтруїзм** – безкорислива турбота про інших, коли ми діємо з бажання допомогти, не очікуючи нічого натомість, а не через обов'язок.

**Філантропія** – це добродійність, благодіяння як спроба полегшити людську бідність, періодична допомога тому, хто соціально слабкий.

## **Пізнавальний текст**

*Прочитайте текст і поміркуюте над ним.*

### **Чому Спаситель хоче, щоб ми служили людям**

Протягом усього життя ми залежимо від допомоги інших. Коли були малятами, батьки годували нас, одягали й піклувалися щодня. Коли підрости, вихователі, учителі прищеплювали нам різні навички й світогляд. Багатьом потрібен був медичний догляд під час хвороби. Якщо нам постійно допомагають, ми маємо робити так само – служачи тим Богові.

**Служіння** – це допомога людям, яким вона потрібна. Усі ми повинні мати бажання служити, яким би не був наш статок, вік або соціальний стан. Дехто вважає, що тільки бідні повинні служити. Інші припускають, що служіння повинно виконуватися багатими, бо вони мають статок. Але Ісус вчив іншому. Він став Взірцем служіння людям. Коли мати двох Його учнів попросила Ісуса вшанувати їх у Його царстві, Він відповів: «Хто великим із вас хоче бути, – хай буде слугою він вам. А хто з вас бути першим бажає, – нехай буде він вам за раба».

Ісус сказав: «Я серед вас як слуга». Спаситель подав ідеальний приклад служіння. Він говорив, що не прийшов на землю, щоб Йому служили, а щоб служити і віддати Своє життя за нас. Протягом Свого земного життя Він допомагав бідним, неосвіченим, грішникам, зневаженим усіма людям. Він навчав Євангелію, годував натовпи голодних, які приходили по допомогу, зцілював хворих і воскрешав померлих.

Ісус Христос є нашим Богом, Спасителем і Господом всесвіту і, незважаючи на це, багато й смиренно служив людям. Перед Тайною вечерею Він взяв миску з водою і рушник та омив ноги Своїм учням. У ті часи омивання гостю

ніг було виявом пошани, і це, як правило, робив слуга. Ісус зробив це як приклад любові та служіння. Коли ми добровільно допомагаємо людям, то стаємо подібними до Христа.

Господь навчає: роби добре діло і для тих, хто ніяк тобі не віддячить. Звісно, що у світі, де все відбувається за схемою «ти мені – я тобі», то дивна справа. Але Ісус ніби каже: «Твоя доброта безцінна, коли не чекаєш вигоди». Такі речі записуються на Небесах, тому, як раптом не дочекаєтесь навіть «дякую», – не ображайтесь.



Є багато способів служити іншим. Ми можемо допомагати нужденним фінансово, соціально, фізично й духовно. Варто поділитися їжею або чимось ще із тими, хто цього потребує. Важливо стати другом для людини, яка щойно переїхала у ваше село чи місто. Добре засадити город для літньої людини або доглядати хворого. Навчати Євангелію когось, хто шукає істину, і втішати засмучених. Ми можемо служити і

*Веніамін Кушнір. Автопортрет зі свічкою.*

<https://museum.khpg.org/files/img/1299577335.jpg>

в малому, і у великому. Не слід обходити допомогою когось, вважаючи, що ми не здатні зробити щось вагоме для них. Одна вдова розповідала, як невдовзі після переїзду до нового міста до неї прийшло двоє дітей. Вони принесли кошик з продуктами, у якому була записка: «Якщо вам потрібна допомога, зателефонуйте нам». Цю вдову приємно вразив такий прояв доброти, і вона ніколи не забувала цього.

Однак інколи, щоб послужити людині, доводиться чимось жертвувати, бо служіння потребує самопожертви та відданості. Сам Спаситель віддав власне життя, служачи нам.

Коли ми служимо людям, то здобуваємо важливі благословення, **учимся любити**, перестаємо бути егоїстичними. Пам'ятаємо про важливість **альтруїзму** – протилежності егоїзму і безкорисливе прагнення до діяльності на благо інших. У підготовці до служіння людям звернемо увагу на освіту і самоосвіту, виховання та самовиховання. Вирішуючи проблеми інших, побачимо свої негаразди не такими вже й серйозними.

Служіння іншим пов'язано з поняттям **лідерства**, а саме позитивного, відповідального. Це коли ти своїми думками і переконаннями формуєш добрі



зміни в оточенні, суспільстві чи країні. І розумієш свою відповідальність за ці зміни, і від того ще більше прагнеш бути лідером таких змін.

Ми повинні допомагати іншим, щоб здобути вічне життя. Бог сказав, що ті, хто бажає жити з Ним, повинні любити Його дітей і служити їм.

1. У чому полягає суть служіння людям?
2. Чому ми повинні служити іншим?
3. Назвіть біблійні приклади служіння ближнім.
4. Про що ми можемо дізнатися з прикладу служіння Спасителя?
5. Яким чином можна служити ближнім?
6. Що людина отримує у відповідь на служіння?
7. Хто у вашій сім'ї чи громаді має економічні, соціальні, фізичні чи духовні потреби? Як ви можете їм послужити?
8. Що хотів сказати своєю картиною Веніамін Кушнір?

## Біблійна історія

*Прочитайте тексти і поміркуйте над змістом євангельських подій.*

### 1. Хрещення Ісуса Христа (Мт. 3:13-17)



Тоді прибуває Ісус із Галілеї на Йордан до Івана, щоб хреститись від нього. Але перешкоджав він Йому й говорив: «Я повинен хреститись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?».

А Ісус відповів і сказав йому: «Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду». Тоді допустив він Його.

І охрестившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сховався на Нього.

І ось голос почувся із неба: «Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!».

Хрещення Христа перед служінням людям - це ознака послуху Отцю.

Християнське хрещення є засобом, за допомогою якого людина робить публічне визнання віри і учеництва.

Хрещення ілюструє смерть, поховання та воскресіння Христа. Водночас воно символізує нашу смерть для гріха і нове життя у Христі. Коли грішник приходять до Господа Ісуса, він умирає для гріха і воскресає для нового життя.

1. Для чого Ісус хрестився, якщо Він безгрішний?
2. Чим важливе і що означає його хрещення?
3. Хто охрестив Ісуса?
4. Які надзвичайні явища супроводжували хрещення Сина Божого?
5. Яке значення має хрещення в житті людини?

## 2. Три великі спокуси Ісуса Христа у пустелі

Тоді Дух повів Ісуса в пустиню, щоб диявол спокушав Його. Він постив сорок день і сорок ночей і нарешті зголоднів.

Тоді підійшов до Нього спокусник і сказав: «Коли Ти Син Божий, звели, щоб це каміння та й стало хлібом». А Той відповів: «Написано: Чоловік житиме не самим хлібом, а кожним словом, що виходить із уст Божих».

Тоді диявол бере Його у святе місто, ставить на наріжник храму і каже: «Коли Ти Син Божий, кинься додолу, написано бо: Він ангелам своїм волітиме про Тебе, і вони візьмуть Тебе на руки, щоб Ти Своєю ногою часом не спотикнувся об камінь». А Ісус сказав до нього: «Написано також: Не будеш спокушати Господа, Бога твого».

Знову бере Його диявол на височенну гору й показує Йому всі царства світу і їхню славу, кажучи: «Оце все дам Тобі, як упадеш ниць і мені поклонишся». Тоді Ісус сказав до нього: «Геть, сатано! Написано бо: Господу, Богу твоєму, поклонишся і Йому єдиному будеш служити».

Лишив тоді Його диявол. І ось ангели приступили й почали Йому слугувати.

Молитва і піст християнина – засоби очищення від моральних недоліків.

1. Яким чином Ісус Христос готувався до служіння людям?
2. Що таке піст? Чи доводилось вам постити?
3. Які три спокуси диявол пропонував Сину Божому?
4. Що відповідав Ісус Христос?
5. Чи погоджуєтесь ви, що три великі спокуси Ісуса Христа у пустелі були пов'язані з пожадливістю тіла, марнославством і пристрастю до багатства? Наведіть докази.

6. Чому тільки після цих випробувань Спаситель вийшов на служіння?
7. Для чого людині посилаються спокуси?

## **Повчальна історія**

*Прочитайте текст і поміркуйте над його змістом.*

### **ПОГАНИЙ ПРИКЛАД**

Шестилітній Джон їхав із батьком машиною. За перевищення швидкості їх зупинив дорожній інспектор. Батько Джона, подаючи права їзди, вклав туди двадцятидоларову банкноту.

– Усе в порядку, синку, всі так роблять.

Коли Джонови було дев'ять років, він пішов з мамою за покупками до супермаркету. Касир помилково видав їй забагато здачі. Поклавши гроші до гаманця, мати шепнула на вухо синові:

– Всі так роблять.

Коли Джонови виповнилося шістнадцять років, він вперше отримав роботу – в супермаркеті. Його праця, серед іншого, полягала в тому, щоб на дно кошика класти перезрілі помідори, а найкращі, свіжі, зверху. Шеф сказав йому:

– Так робиться добрий бізнес.

Коли Джонови виповнилося вісімнадцять років, він поступив у коледж. Одного дня перед екзаменами до нього підійшов якийсь студент і запропонував купити готові відповіді на тест. Джон купив їх, але на екзамені шахрайство викрилося і його виключили з коледжу. Довідавшись про це, батьки були дуже невдоволені. Вони запитали сина:

– Як ти міг так нечесно вчинити?

Якщо на світі серед дорослих є щось, чому не можна давати поблажки, то це власне вчинки нечесних людей.

*Поль Дж. Вортон*

1. Чого навчало оточення Джона протягом життя?
2. Як такі випадки називаються в християнстві?
3. За яких обставин Джону вперше дали зрозуміти, що так робити не можна?
4. Чи трапляються з вами такі історії? Як ви виходите з них?
5. Як має чинити християнин, коли насуваються спокуси?

## **Гордість України**

*Познайомтеся з фактами життя Євгена Чикаленка. Поділіться враженнями.*

Нещодавно одна з найпрестижніших світових нагород – Пулітцерівська премія – присудила спеціальну нагороду українським журналістам, які висвітлювали події російсько-української війни. Але мало хто знає, кому завдячує українська журналістика своїми витокami. Це Євген Чикаленко (1861–1929) – український меценат, видавець, громадський діяч. Він автор вислову

«Легко любити Україну до глибини душі. А ви спробуйте любити її до глибини кишені!».



Життя Євгена Чикаленка припало на ті роки, коли любити Україну і не потрапити на каторгу було завданням не з простих. Багатий успішний агроном та землевласник міг спокійно жити в російській імперії, але він розумів важливість української національної ідеї, тому щедро підтримував літераторів, українські журнали та книги.

Чикаленко платив Михайлу Коцюбинському 1000 золотих карбованців на рік (на той час дуже великі гроші), бо розумів: українські письменники мають щось їсти, щоб писати. Меценат допомагав М. Грушевському, В. Винниченку, І. Франку, О. Кобилянській. Матеріально підтримав видання «Словника

*Євген Чикаленко. 1897*

[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e3/%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD\\_%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.jpg/375px-%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD\\_%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/e3/%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD_%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.jpg/375px-%D0%84%D0%B2%D0%B3%D0%B5%D0%BD_%D0%A7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.jpg)



української мови» Б. Грінченка. Дав грошей на першу українську щоденну газету, українську школу, книгарню, перше велике українське видавництво. «Хоч і поганенька "Рада", але все-таки вона свідчить – ми живі як нація, ми ще не вмерли! Смерть такої газети від анемії – це друге Берестечко, величезний удар по нашому національному рухові».

Євген Чикаленко профінансував будівництво Академічного дому у Львові, де пізніше збиралися Бандера та Шухевич.

*Фотій Красицький. Портрет Євгена Чикаленка.*

Викупив землю в Алуці, щоб збудувати пансіон для хворих українських письменників. Міг продати один зі своїх будинків або частину своїх земель, коли бракувало коштів на черговий український проєкт.



Книжка Чикаленка «Розмови про сільське хазяйство» за популярністю у селян була другою після Кобзаря. Видання книжки українською автор добивався п'ять років, оскільки українська мова на той час була забороненою.

Євгена Чикаленка з великою шаною називають ідейним українцем і будителем української нації.

1. Чого нас навчає приклад життя Євгена Чикаленка?
2. Що він вважав найважливішим для українців?
3. Звідки брав гроші цей меценат?
4. Чи хотіли б ви працювати під керівництвом такої людини?
5. Назвіть сучасників, які «люблять Україну до глибини кишені».

## Життєва історія

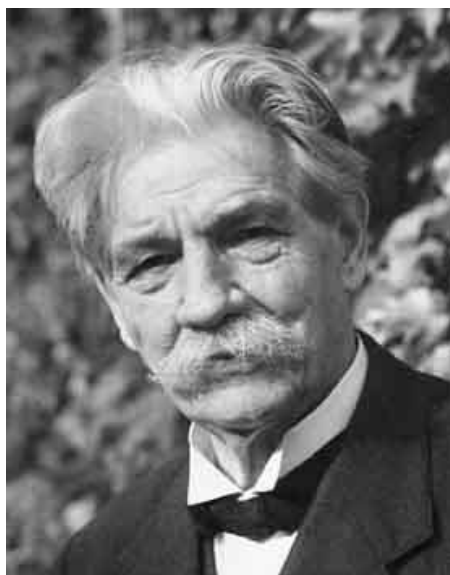
*Познайомтеся з неймовірним життєвим шляхом Альберта Швейцера – автором етики «благоговіння перед життям». Поділіться враженнями.*

### Життєвий подвиг Альберта Швейцера

Альберт Луї Пилип Швейцер (1875–1952) – неймовірна постать ХХ століття, автор етики **благоговіння перед життям**, подвижник, відомий кропіткою працею на благо людей, найвищими злетами духу, служінням високим ідеалам добра і милосердя та протидією злу на планеті.

Німецький філософ, богослов, лікар, місіонер, музикант, мистецтвознавець, публіцист... Не лише колосальний талант, а й надзвичайна скромність, готовність завжди допомогти нужденним вирізняли його з-поміж інших. Йому присвячені десятки книг, сотні статей,

Швейцер від народження був морально обдарованим, з дитинства чітко обирав добро. Вінстон Черчилль назвав його «генієм совісті і людяності». «Тринадцятий



апостол», «лицар ненасильства», «людина з великою душею», «гідний взірєць для наслідування» – це все про Швейцера.

Альберт Швейцер поважав кожного незалежно від расової, національної або релігійної приналежності. Власним прикладом показав дієвість свого вчення, адже його слова завжди відповідали вчинкам. Розбіжності між поведінкою людей і постулатами Святого Письма дуже засмучували великого гуманіста, який

«Високі моральні якості важливіше для дослідника, ніж талант»

А. Ейнштейн

намагався втілити в життя справжню євангельську братню любов. Саме самопожертва заради цих цінностей визначила його непростий життєвий шлях.

*Альберт Швейцер*

<https://www.hetorgel.nl/wp-content/uploads/2011/01/schweitzer.jpg>

Швейцер ще в юності опікувався безпритульними дітьми, облаштував життя безхатченків і колишніх в'язнів. У автобіографії так писав про цей період: «Одного разу вранці я сказав собі, що до тридцяти років маю право читати проповіді, займатися наукою і музикою, але після цього рубежу присвячу себе безпосередньо служінню людям». У 30 років Швейцер був відомим теологом, педагогом і проповідником, визнаним знавцем І. С. Баха і будови органа. 1904 рік став для нього переломним: на столі в своєму кабінеті серед іншої пошти він побачив брошуру про труднощі місіонерської діяльності в Африці та нагальну потребу в лікарях в Габоні і вирішив опанувати фах медика. Він залишив свої улюблені заняття і приступив до вивчення медицини в університеті. Родичі і друзі вважали рішення Альберта божевільним дивацтвом. Його учитель, відомий французький органіст Шарль-Марі Відор, сказав: «Генерали не ходять у бій із гвинтівкою». Швейцер пішов (відмовився від долі процвітаючого європейця, блискучого вченого, педагога, музиканта) і в 38 років почав нове життя: бився до кінця за здоров'я знедолених людей колоніальної країни.

У 1913 році Альберт Швейцер разом з дружиною, медичною сестрою Елен Бреслау, виїжджає до Африки. Там він на власні кошти відкриває лікарню в Ламбарене (Габон), яка стала для Швейцера головною справою життя. Великий гуманіст не лише лікував, а й виховував тамтешніх мешканців. Повага до людської гідності, батьківське ставлення і глибока людяність стали запорукою успішності лікувального процесу.

Альберт Швейцер також назавжди запам'ятався людству як палкий поборник миру і заборони використання ядерної зброї. У день застосування першої атомної бомби він остаточно вирішив, що час мовчазного спостереження скінчився, а забезпечити мир можна лише за повної відмови від військових дій через моральні принципи. Маючи прекрасні ораторські здібності та літературний талант, лікар-гуманіст неодноразово виступав проти ворожнечі, що призводить до збройного протистояння та вбивств і становить серйозну загрозу для життя. У 1952 році діяльність лікаря-філософа на захист миру було відзначено Нобелівською премією. Всю її він витратив на будівництво лепрозорію на 40 місць в своїй лікарні в Ламбарене. На той час вона мала 50 корпусів і могла приймати 600 пацієнтів.

Етика благоговіння перед життям поєднує самовдосконалення з самозреченням і стверджує постійну відповідальність за інших. Швейцер казав, що душу людини легко спокусити, а розум заглушити. «Етика благоговіння перед життям – це етика любові, розширена до всесвітніх меж». Богослов активно протистояв духовному занепаду людства. Кожна людина, вважав

учений-етик, може виконати свій борг – служити людям, протягнути руку допомоги тим, хто її потребує. Ця думка була для нього життєво важливою.

Альберт Швейцер ще за життя здобув величезну популярність і неймовірну повагу, став дороговказом для багатьох, хто вважав його легендою та прагнув стати схожими на нього. Він був почесним доктором Цюрихського, Празького, Единбургського, Оксфордського, Сент-Андрусського, Чикагського, Марбургського, Кембриджського, Тюбінгенського, Мюнстерського, Берлінського університетів.

Сьогодні постать Альберта Швейцера є символом братерства народів і жертвовного героїзму, професіоналізму, високої моральності, безкорисливого служіння людству.

1. Чому Вінстон Черчилль назвав Альберта Швейцера «генієм совісті і людяності»?

2. Чим здивував вас життєвий шлях Швейцера?

3. Чи потрібні людству такі люди, як Швейцер? Чому?

«Добро — все те, що служить збереженню і розвитку життя, а зло — те, що знищує життя чи перешкоджає йому»

«Для істинно моральної людини будь-яке життя священне, навіть те, яке з нашої людської точки зору здається нижчевартісним»

«Коли однією-єдиною бомбою вбивають сто тисяч людей — мій обов'язок довести світові, наскільки цінне одне-єдине людське життя!»

Альберт Швейцер

## Моральний практикум



### Робота в парах

*Поміркуйте та проаналізуйте.*

Чи можна вважати три спокуси Ісуса Христа в пустелі прикладом духовної боротьби на шляху самовдосконалення? Чому?

Яке значення для людей має служіння Ісуса Христа? Поміркуйте, у чому полягає ваше служіння у родині, у класі, у школі – «чим я можу бути корисним»?

Чи здатні егоїсти служити людям?

Чи легко бути меценатом? Чи хочете ви стати такою людиною?

Чи потрібно перед початком служіння людям удосконалювати власне володіння рідною мовою?

### Робота в групах

*Проаналізуйте матеріали інтернет-ресурсів і дайте відповіді.*

1. Знайдіть інформацію про те, чому ім'я Луї Брайля святе для всіх людей на землі, хто з різних причин втратив зір. Поділіться отриманими знаннями з однокласниками.

2. На прикладі життя священника Омеляна Ковча доведіть, що для людей важлива допомога не тільки матеріальна, а й духовна. Розкажіть, за які подвиги цю духовну людину причислено до лику святих.

## Підсумовуємо

**Скласти підсумковий інформаційний текст (8-9 речень, усно) за головним змістом уроку.**

### Сьогодні на уроці...

-я дізнався/дізналась...

-зрозумів/зрозуміла, що...

-навчився/навчилась... і запам'ятав/запам'ятала...

**Я прагну...**

У своєму житті я використаю...

Тепер я можу пояснити іншим...

**Я хочу відповісти...**

## Виконаємо вдома

### Завдання за вибором

1. Взяти інтерв'ю у рідних: «Підготовка до служіння людям у моїй родині».
2. Підготувати проєкт: «Світоглядні мотиви служіння людям: релігійні переконання, патріотизм, гуманізм, альтруїзм, філантропія».
3. Підготувати презентацію: «Підготовка до служіння людям у житті лауреатів Нобелівської премії».
4. Підготувати повідомлення: «Чому людині посилаються спокуси?»; «Люди, які для мене є прикладом служіння людям».